Bijlage: Meicirculaire 2024

In de meicirculaire 2024 is de nieuwe financieringssystematiek vervroegd van 2027 naar 2024. De nieuwe financieringssystematiek betekent dat het gemeentefonds wordt geïndexeerd op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp) in plaats van de voormalige trap-op-trap-af systematiek. De indexatie is gesplitst in een volumedeel en een prijsdeel. Uitgangspunt is dat het gemeentefonds meerjarig de ontwikkeling van het nominaal bbp volgt. De volumeontwikkeling van het gemeentefonds wordt daarbij gebaseerd op een (8-jarig) historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp, waardoor het fonds minder schommelt. De indexatie voor inflatie volgt die van het lopende jaar (prijsdeel). De nieuwe financieringssystematiek leidt tot lagere accressen en daardoor tot een negatieve bijstelling van de algemene uitkering.
Het negatieve effect van bovenstaande systematiek wordt deels opgevangen door (incidentele) compensatie vanaf 2024 en het schrappen van de oploop van de opschalingskorting vanaf 2026. Deze korting is in het verleden opgelegd, omdat gemeenten door gedwongen opschaling kosten zouden besparen. Ondanks de compensatie blijft een negatieve bijstelling zichtbaar in 2025.
Omdat bovenstaande ontwikkelingen al in de Voorjaarsnota 2024 waren vermeld, zijn de effecten hiervan (samen met de effecten uit de september- en decembercirculaire) al in de kadernota verwerkt.

Het effect van de meicirculaire 2024 voor Twenterand, zoals gepresenteerd in de tabel in de raadsbrief ‘gevolgen meicirculaire 2024’, wordt daarnaast veroorzaakt door onderstaande onderwerpen.

Vrijval Btw-compensatiefonds
In de meicirculaire vindt altijd de afrekening met het Btw-compensatiefonds over het voorgaande jaar plaats. Het geld dat in het compensatiefonds achterblijft, omdat gemeenten minder BTW hebben gedeclareerd dan in het compensatiefonds aan middelen zit, wordt dan aan het gemeentefonds toegevoegd. Voor Twenterand bedraagt de afrekening over 2023 € 260.000 positief. Dit betreft eenmalig geld dat in 2024 ontvangen wordt.
Op basis van de ruimte onder het plafond van het jaar 2023, mag in de begroting 2025 een structurele stelpost worden opgenomen. Het ministerie van BZK adviseert, gezien de onzekerheid over de toekomstige ontwikkeling van de ruimte, om voorzichtig te zijn met het opnemen van een raming voor dit dekkingsmiddel. Dit is de reden dat Twenterand hiervoor jaarlijks een bedrag van € 500.000 geraamd heeft (waarbij structureel maximaal € 950.000 was toegestaan door de toezichthouder).

Vervallen extra korting op jeugd
In het coalitieakkoord Rutte IV is in aanvulling op de afspraken van de hervormingsagenda jeugd een besparing oplopend naar structureel € 511 miljoen vanaf 2027 opgenomen. De geraamde besparing van € 500 miljoen in 2025 kan nog niet gerealiseerd worden, omdat de maatregelen die tot besparing moeten leiden nog niet zijn gerealiseerd. Om die reden wordt in 2025 incidenteel € 500 miljoen toegevoegd aan de algemene uitkering van het gemeentefonds. De reeks van € 511 miljoen vanaf 2026 is nog wel opgenomen in de gemeentefondsbegroting en daarmee in de berekening van de algemene uitkering voor Twenterand.

Hoeveelheidsverschillen in de maatstaven
Het effect van de meicirculaire over 2024 t/m 2028 wordt met name veroorzaakt door de actualisatie van verdeelmaatstaven specifiek voor Twenterand. In de afgelopen jaren is meerdere malen gebleken dat de eindafrekening van de algemene uitkering over een bepaald jaar hoger was dan de raming. De oorzaak hiervan lag onder andere in afwijkende aantallen bij de verdeelmaatstaven die gebruikt worden voor de berekening van de algemene uitkering. Hierop is een analyse op de aantallen uitgevoerd, waarna de aantallen voor Twenterand voor de raming van de algemene uitkering zijn bijgesteld. Hierbij valt te denken aan het aantal inwoners, aantal woningen, aantal inwoners met een laag inkomen, aantal eenpersoonshuishoudens en aantal bedrijfsvestigingen.

Aanvullende informatie

Wmo
Het Rijk en gemeenten werken gezamenlijk om de beheersbaarheid van de uitgaven in relatie tot de wettelijke zorgtaken van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015 te borgen. Het Rijk en

gemeenten werken er gezamenlijk aan om het openeinde-deel van de regeling te beëindigen. Afgesproken is dat in de toekomst (een nader te bepalen deel van de) Wmo 2015 niet langer via de algemene uitkering van het gemeentefonds gaat, maar via een aparte financiering. Afhankelijk van de gekozen bekostigingsvorm wordt een passende, geobjectiveerde indexering ontwikkeld die rekening houdt met de kostenontwikkeling en demografie en vergrijzing.

Specifieke uitkeringen
Het aantal specifieke uitkeringen is de afgelopen jaren sterk gestegen. Het uitgangspunt is echter dat financiële middelen vanuit het Rijk aan gemeenten bij voorkeur bestedingsvrij en zonder oormerk ter beschikking worden gesteld. Daarom is de inzet erop gericht om het aantal specifieke uitkeringen en de verantwoordingslasten (waaronder accountantskosten) te verminderen door onder andere aanpassing van de Financiële verhoudingswet (Fvw) en doorlichting van de specifieke uitkeringen. Bestaande specifieke uitkeringen zullen daarbij tegen het licht worden gehouden met de vraag of ze op korte termijn al kunnen worden opgenomen in het gemeentefonds.

Herverdeling gemeentefonds
Een paar jaar geleden is het gemeentefonds opnieuw verdeeld. Twenterand was destijds een nadeelgemeente. Omdat de effecten van het nieuwe verdeelmodel onvoldoende verklaard konden worden, zijn diverse onderzoeken door het rijk opgezet en zijn de herverdeeleffecten tijdelijk gemaximeerd op € 7,50 (2023) € 22,50 (2024) en € 37,50 (2025). Op het moment dat de onderzoeken zijn afgerond kan het gebeuren dat de plafonds worden losgelaten en nadeelgemeenten de volle effecten voor hun rekening krijgen. Omdat inmiddels de aantallen en verdeelmaatstaven zijn veranderd, is niet in te schatten wat het effect daarvan voor Twenterand zou zijn. Maar het is een risico dat wel in beeld moet blijven.